

'INNOVATIE KOMT VAN ONDERAF'

Peet van Adrichem: „Je moet de wereld van de glastuinbouw laagdrempelig houden. De demokwekerij is niet voor niets opgezet als een ontmoetingsplek. Tuinders, bedrijfsleven en onderzoekers lopen hier door elkaar. Dat is toch prachtig?”

ze minder. Dat is mooi, maar het betekent ook dat er minder CO2 beschikbaar is. Dat mag niet ten koste gaan van de groei.”

Ook Bayer is vertegenwoordigd in de Demokwekerij, met onderzoek naar de werking van biologische en chemische middelen in sierteeltgewassen en vruchtgroentegewassen. Vaak vinden de eerste tests plaats bij de Proeftuin in Zwaagdijk en wordt er bij Demokwekerij Westland onder praktijkomstandigheden verder getoetst.

Tomaten op water

Een van de paradepaardjes van de Demokwekerij is de teelt van tomaten op watergoten. Van Adrichem laat in een van de kasruimtes zien hoe dat er van dichtbij uit ziet. Hij buigt de onderste bladeren van het gewas opzij, waardoor de compacte wortelkluit

Samenwerken met ondernemers die vooruit willen. Zo vat directeur Peet van Adrichem de activiteiten van Demokwekerij Westland samen: „De wereld wordt kleiner, bedrijven worden groter en kennisintensiever. Maar wat niet verandert, is dat innovatie begint met enthousiasme in de praktijk.”

„De kroppen wegen nu al driehonderd gram”, zegt Peet van Adrichem met een verbaasde glimlach. De directeur van de Demokwekerij bekijkt de laatste metingen van een test met sla-teelt op watergoten. Al na drie weken zien de kroppen eruit alsof ze zo de winkel in kunnen, zonder dat ze grond aan hun wortels gevoeld hebben. „Telen op water heeft de toekomst”, zegt hij met overtuiging. „Ook tomaat en komkommer presteren boven verwachting. Als we die niet meer op substraatmatten hoeven te telen, zou dat een enorme berg afval schelen. Dan heb je als tuinbouw een goed verhaal. Bovendien lijken de planten beter te kunnen omgaan met warmer water en hogere zoutconcentraties. Dat biedt kansen voor warme gebieden.”

Een stukje verderop in de Demokwekerij experimenteren tuinbouwstudenten met de teelt van haricot verts onder glas. „Supermarkten vliegen de boontjes nu in uit het Midden-Oosten en dat past eigenlijk helemaal niet in de trend van lokale producten en weinig voedselkilometers. Misschien zijn kasgeteelde boontjes een mooi alternatief. Dat willen zij in hun project onderzoeken”, legt Van Adrichem uit. De jongelui komen vooral om te leren wat er allemaal bij de teelt van een gewas komt kijken en welke relatie er is met de afzet. Tegelijkertijd geeft het reuring in de Demokwekerij. Verschillende bedrijven werken aan het onderzoek mee.

Schoolvoorbeeld

Het is letterlijk een schoolvoorbeeld van hoe Van Adrichem aankijkt tegen innovatie. „Je moet de wereld van de glastuinbouw laagdrempelig houden. De demokwekerij is niet voor niets opgezet als een ontmoetingsplek. Tuinders, bedrijfsleven en onderzoekers lopen hier door elkaar. Een paar oudere tuinders, die ervaring hebben met de teelt van snijbonen onder glas, helpen de studenten bij vragen over de teelt. Dat is toch prachtig? Die kennis is er nu nog en als je niet uitkijkt, straks niet meer. De studenten hebben ook bekeken of het mogelijk is om bonen te telen op watergoten in combinatie met organische meststoffen. De eerste resultaten vielen niet mee, maar opgeven doen we nog niet.” Bijna alle tuinders die over de vloer komen, gluren even bij

de bonenkas naar binnen, of ze zelf nou in de chrysanten zitten of in de tomaten. Het prikkelt. „Misschien wordt de teelt niks, of wil de supermarkt er niet aan. Maar af en toe moet je gewoon gekke dingen doen om verder te komen. Innovatie komt van onderaf. Dat wordt wel eens vergeten. Je hebt enthousiasme nodig.”

Nieuwe kennis

Voor ontbrekende kennis, biedt de Demokwekerij onderzoeksfaciliteiten. Van Adrichem laat enkele proefopstellingen zien. In een speciale CO2-cabine laten Phalaenopsis-telers onderzoek doen naar het effect van verschillende CO2-concentraties op de gewasgroei. De telers van de potorchidee willen weten hoe ze het CO2-aanbod het best kunnen benutten. „Steeds meer ondernemers werken volgens de principes van Het Nieuwe Telen. Daarbij stoken

van de planten goed zichtbaar is. Door het gootje stroomt water met daarin opgeloste mineralen langs de wortels. „Behalve dat je geen substraat nodig hebt, kun je nauwkeuriger monitoren hoeveel mineralen er in en uit het systeem gaan. Dat geeft je meer grip op de groei van het gewas.”

De teelt op goten komt voort uit een al langer lopend onder-

'AF EN TOE MOET JE GEWOON GEKKE DINGEN DOEN OM VERDER TE KOMEN'

Foto onder - Jarenlang werd onder het dak van de Demokwekerij gesleuteld aan het nieuwe tomatenteeltsysteem Futagrow. Hierbij groeien, in twee teeltlagen, jonge en oudere planten naast elkaar. Samen geven ze jaarrond een hoge productie. Drie telersgroepen gaan, als alles volgens plan verloopt, het systeem dit jaar op praktijkschaal testen.

zoek met het Futagrow-systeem, dat onder het kasdek van de Demokwekerij is ontwikkeld. Via hijsbare goten worden hierbij twee teeltlagen gecreëerd, met bovenin het productiegewas en onderin een jong gewas. Hierdoor wordt de kasruimte efficiënt benut en kunnen twee korte teelten elkaar opvolgen, voor een jaarrond productie.

Drie telersgroepen gaan, als alles volgens plan verloopt, vanaf september praktijkervaring opdoen met het Futagrow-systeem, in een kas van 8.800 vierkante meter. „Het had wat voeten in de aarde, maar deze telers zijn bereid om, samen met een techniekpartij, hun nek uit te steken. Sinds het verdwijnen van het Productschap Tuinbouw komen dit soort nieuwe ontwikkelingen niet meer kant-en-klaar uitgewerkt bij de teler terecht. De praktijk moet dit zelf oppakken.“

De teler doet het

Zo zal het in de toekomst vaker gaan, voorziet Van Adrichem. „Je ziet meer samenwerkingsverbanden ontstaan. Daarmee kom ik weer terug op het belang van ontmoeten; dat is essentieel voor ideeën en kruisbestuiving. Als een chrysantenteler al ervaring met iets heeft, waarom zou je dan als tomatenteler het wiel opnieuw moeten uitvinden? Ook kun je samen aanhaken bij gesubsidieerde programma's, want veel onderzoeksvragen zijn alleen of met een klein groepje gewoonweg niet op te pakken. De laatste stap, de valorisatie van kennis in de praktijk, verloopt misschien wel beter dan vroeger. Je ziet dat kwekers zich er in het laatste traject intensiever mee gaan bemoeien, omdat ze hun investering eruit wil halen. Persoonlijk vind ik dat een mooie ontwikkeling.“

Ruimer jasje

Naast onderzoek en ontwikkeling is het overdragen van kennis een belangrijke poot onder de Demokwekerij. De glastuinbouw wordt kennisintensiever en heeft goed opgeleide mensen nodig. Demokwekerij Westland werkt nauw samen met onderwijsinstellingen en brengt jongeren in aanraking met het vak. Die rol wordt alleen maar groter. Volgend jaar verhuist de Demokwekerij naar Naaldwijk, waar zij onder één dak komt te zitten met MBO Westland. Dit jaar nog wordt op het braakliggende terrein naast bloemenvelding FloraHolland gestart met de bouw van het World Horti Center, die plek zal bieden aan 900 leerlingen.

De Demokwekerij komt door de verhuizing in een ruimer jasje te zitten. Alle functies en faciliteiten blijven overeind. Ook de 'permanente tuinbouwbeurs', zoals Van Adrichem de expositieruimte in de Demokwekerij noemt, verhuist mee. Hier tonen toeleveranciers wat ze in huis hebben en ontvangen zij veel groepen uit het buitenland. De ruimte zal groeien van 5.000 naar 8.000 vierkante meter.

Colombia en Vietnam

Van de 15.000 bezoekers die de Demokwekerij jaarlijks ontvangt, komen er 4.000 uit het buitenland en dat aantal groeit. Soms klinkt er kritiek van tuinders die het zien als uitverkoop van Nederlandse kennis. Die kritiek wuift Van Adrichem weg: „Het is de nieuwe werkelijkheid. Techniekbedrijven moeten de wijde wereld in om te kunnen blijven investeren in innovatie. Daar profiteert Nederland als geheel van, inclusief de tuinders. Je kunt hier niet alles produceren en de wereld over rijden. Steeds meer landen gaan zelf telen en daar gaat Nederland een nog grotere rol in spelen dan zij al doet.“

Ook de Demokwekerij slaat zijn vleugels uit. Dit jaar wordt er gestart met de bouw van twee kleine demokassen in Vietnam en Colombia, waar lokale tuinders en onderzoekers vooral praktische tuinbouwkennis zullen opdoen. „Aan hands-on kennis over teelt en klimaatbeheersing is overal in de wereld behoefte. Nederland is als geen ander in staat om andere landen te helpen bij het professionaliseren van hun tuinbouwsector. Tegelijkertijd ben ik ervan overtuigd dat we onze voorlopersrol houden. De bijzondere positie van de Nederlandse tuinbouw valt niet zomaar te kopiëren. Al moeten we niet indutten. Als we onze voorsprong willen behouden, zullen we elkaar moeten blijven uitdagen.“

Foto linksboven - „Telen op water heeft de toekomst”, zegt Van Adrichem. Al na drie weken zien deze kropjes eruit alsof ze zo de winkel in kunnen, zonder dat ze grond aan hun wortels gevoeld hebben.

Foto rechtsboven - In de expositieruimte van Demokwekerij Westland presenteren bedrijven zich op een permanente stand. Ook Bayer is er vertegenwoordigd, met informatie over het voorkomen van onnodige emissies.

DEMOKWEKERIJ WESTLAND

DEMOKWEKERIJ WESTLAND IN HONSELERSDIJK IS ACTIEF OP DRIE TERREINEN: DEMONSTRATIE, ONDERZOEK EN KENNISOVERDRACHT. BIJ DE OPRICHTING IN 2001 LAG HET ACCENT OP HET BIEDEN VAN EEN ONTMOETINGSPLEK, OM INNOVATIE VANUIT DE PRAKTIJK TE STIMULEREN. OP 5.000 VIERKANTE METER DEMONSTRATIERUIMTE BEKIJKEN TOELEVERANCIERS EN KWEKERS HOE VERNIEUWINGEN IN DE PRAKTIJK UITPAKKEN EN VERDER VERBETERD KUNNEN WORDEN. SINDS 2006 WERKT DE DEMOKWEKERIJ SAMEN MET PROEFTUIN ZWAAGDIJK EN HOUDT ZE ZICH OOK BEZIG MET ONDERZOEK OP HET GEBIED VAN TECHNIEK, TEELT, GEWASBESCHERMING, VEREDELING EN VERMEERDERING. TECHNIEK IS EEN CENTRAAL THEMA. DE DEMOKWEKERIJ BIEDT ONDER MEER PLEK AAN HET TNO FIELDLAB GLASTUINBOUW EN IS DE THUISBASIS VOOR TTO, EEN GROEP TELERS DIE VOORLOOPT LOOPT MET TECHNISCHE INNOVATIES. SINDS 2012 MAAKT DE DEMOKWEKERIJ ONDERDEEL UIT VAN PROEFTUIN ZWAAGDIJK.